BESCHRIJVING

VAN

CYCLODES SPECTANS SNELL.

eene nieuwe soort der Noctuinen, van Amboina,

DOOR

P. C. T. SNELLEN.

(Pl. 8, fig. 2 en 2*a*).

Door wijlen Professor Jan van der Hoeven is in deel VII van het *Tijdschrift voor Natuurlijke Geschiedenis en Physiologie* (1840), p. 281, eene zeer schoone Javaansche Noctuine beschreven en op pl. 7, fig. 7*a*, *b*. afgebeeld. Zij draagt den naam van *Erebus Omma*. Hoewel de beschrijving nu zeer kort en vluchtig zou heeten — zij is geheel naar de mode van den toenmaligen tijd geschreven [1]) — is zij toch, in verband met de afbeelding, — waaraan, ofschoon zij ongekleurd en vrij hard is, evenwel een ernstig streven naar getrouwheid niet mag miskend worden, — toereikende. Guenée heeft dan ook de soort in zijne *Noctuélites* opgenomen en voor haar een nieuw genus gevormd, onder den naam van *Cyclodes*.

Guenée zegt, dat het genus zóó gekarakteriseerd is, dat men het niet eens kan betwisten. Hoewel ik dit laatste nu niet zal beproeven,

---

1) Van Zeller's beroemde Monographieën, die eigenlijk als modellen van nauwkeurige vlinderbeschrijvingen mogen gelden — Knoch's en Borkhausen's voorgaan was onopgemerkt gebleven of liever veronachtzaamd — was in 1840 nog nauwelijks iets uitgegeven.

geloof ik toch, dat het kenbare van het genus meer in de schoonheid van den vlinder ligt dan wel in de scherpe kenmerken, want inderdaad, indien men de bij beide sexen geheel naakte, volkomen haarvormige sprieten uitzondert, welke Guenée dan ook naar eisch waardeert, vindt men veeleer een ontbreken van buitengewone kenmerken dan eene aanwezigheid van deze. Bij de generieke beschrijving, door den Franschen entomoloog gegeven, wil ik nog het volgende voegen:

De oogen zijn naakt, onbewimperd, de bijoogen aanwezig, het eindlid der palpen is bij den man een weinig korter dan de helft van lid 2, bij het wijfje daarentegen bijna zoo lang als dat lid, overigens bij beide sexen naar boven dikker, eenigszins in den vorm van een trommelstok, glad beschubd, opgericht. Het voorhoofd is vlak, het aangezicht onder en boven even breed, smaller dan de oogen. De sprieten zijn zoo lang als drie vierden van den voorrand der voorvleugels. De achterlijfsrug draagt dikke maar slechts weinig opstaande haarbosjes. De schenen zijn ongedoornd, het voorste paar breed. Het aderstelsel is het gewone der Quadrifide Noctuinen en door Guenée, wat de achtervleugels betreft, goed beschreven. De voorvleugels bezitten eene aanhangcel.

Van dit genus, dat tot dusverre slechts ééne soort, de bovengenoemde *Omma* van der Hoeven, bevatte, heb ik eene tweede leeren kennen, die, hoewel door verschillende kenmerken duidelijk van *Omma* onderscheiden, er toch in het algemeen veel op gelijkt. Het is dus niet te verwonderen, dat men haar nog niet heeft herkend. Ik heb van die soort thans een vrij gaaf, frisch wijfje voor mij, van 80 mm. vlucht. De geheel als bij *Omma* ♀ gevormde palpen zijn, het lichtst naar boven toe, leemgrauw, evenzoo de wortel der ook zeer lange, grauwbruine sprieten. Kop leemgrauw, op den schedel, even achter de sprieten, met eene donkerder, groenachtige dwarsstreep. Halskraag olijfgroen, de onderhelft in het midden leemgrauw, de bovenrand onzuiver wit. De thorax is niet gaaf, zoodat ik over de teekening niets met zekerheid kan zeggen, maar de kleur zijner voorhelft is bruingrauw, die der tweede helft

onzuiver wit. Wortelvierde der voorvleugels bruingrauw en onzuiver wit gemengd, het laatste vooral op de binnenrandshelft. Het is begrensd door de eerste dwarslijn, die eene wortelwaarts gebogen bovenhelft en van af de middencel eene iets uitspringende, tweemaal stomp getande onderhelft heeft. De kleur dezer lijn is blauwachtig wit, wortelwaarts olijfgroen afgezet. In de bocht der bovenhelft staat de oog- of liever spiraalvormige teekening, die ook bij *Omma* wordt gevonden. Zij is zwart en groengeel met een' halven, lichtblauwen kring in de tweede helft, en de binnenste kring is op vaal grauwbruinen grond groengeel beschubd. Achter de eerste dwarslijn is de wortelhelft van het middenveld vaal grauwbruin, met eenige groengele beschubbing in het midden. De tweede helft is achter eene scherp gebroken, grauwbruine schaduwlijn donker roestbruin, blauwwit beschubd en met eene dubbele, stomp en onregelmatig getande, blauwwitte, tweede dwarslijn, die aan den voorrand met een dofwit vlekje begint. De gewaterde band, — achter de tweede dwarslijn, — is op donker roestbruinen grond blauwwit beschubd; het franjeveld is zwartbruin, met eene onregelmatige, stomp maar vrij sterk getande, olijfgroene golflijn, die enkele blauwwitte schubben draagt en in den staarthoek in eene iets onzuiver witte vlek uitloopt. Franjelijn aangeduid door eene blauwwitte beschubbing langs den achterrand; deze laatste is op de adereinden rond uitgeschulpt, met blauwwitte schubben op de uitschulpingen. Franje grauwbruin.

Achtervleugels grauwbruin, harig; de wortel (tegen den binnenrand), eene naar boven iets verbreede en daar buitenwaarts afgeronde rechte dwarsstreep in het midden, van den binnenrand tot ader 6, en eene mede rechte maar onderaan het breedste, tweede dwarsstreep, van den staarthoek tot ader 5, zijn iets blauwachtig wit. Verder is de franjelijn wit, met eene fijne gegolfde er voor in de cellen 1*c*, 2, 3 en 4, en de franje olijfgroen. De middendwarsstreep der achtervleugels is tot ader 2 olijfgroen gedeeld, de streep in den staarthoek wortelwaarts olijfgroen beschaduwd.

De onderzijde der voorvleugels is grauwbruin, voor den achterrand wit bestoven, met eene ongebogen, naar onderen breedere,

witte dwarsstreep in het midden, aan den wortel bovenaan met grijsgele haren en daaronder, even ver, in cel 1*a* en 1*b*, bleekgeel.

De achtervleugels zijn aan den wortel wit, iets blauwachtig, dan grauwbruin, met eene blauwwitte bestuiving, die van de grondkleur eene getande middenlijn en eene vlekkige streep langs de bovenhelft van den achterrand vrij laat. Dwarsader met eene grauwbruine middenvlek. Achterlijf op den rug grauwbruin, met rijkelijke witte beharing aan den wortel en aan den achterrand der ringen, benevens dikke, olijfgroene pluimpjes op het midden. De buik is mede grauwbruin, een weinig wit bestoven. Borst aan de voorzijde licht oranjebruin, overigens, als de pooten, bleek groenachtig geelgrijs.

Bij de kleinere (57—61 mm.) *Omma*, waarvan ik vier exemplaren van Java en een van Celebes voor mij heb en die ook in Indie voorkomt (Guenée), is de geheele voorvleugel, behalve het puntderde, glanzig, licht olijfgroen beschubd op marmeren, meer aardbruinen grond; de oogvlek besluit een' volledigen, staalblauwen kring, het puntderde van den vleugel is op aardbruinen grond dicht paarswit beschubd, de golflijn frisch olijfgroen, van den voorrand tot ader 3 breeder en ook tot zoover ongetand; vrij ver voor den achterrand loopt eene reeks duidelijke bruine dwarsstreepjes in de cellen, terwijl daarentegen eene witte vlek in den staarthoek ontbreekt. Op de achtervleugels is de witte middendwarsstreep langer en reikt tot ader 7, verder is zij naar boven niet verbreed, in het midden sterk rond gebogen en van den binnenrand tot boven ader 5 zeer duidelijk grauwbruin gedeeld. Op den achterrand en dien volgende, loopt eene van den staarthoek tot ader 4, ruim 2 mm. breede, daarboven tot de helft versmalde, bleek kopergele, sterk glanzige streep, die tot ader 4 door eene fijne bruine lijn gedeeld en daarboven door haar wortelwaarts begrensd is. Tusschen het breede gedeelte dezer streep en de witte middenstreep ziet men eene staalblauwe lijn. De franjelijn is fijn en scherp, bruin, de franje vuilwit, bruingrijs bestoven. De onderzijde der achtervleugels is olijfgroen (Java) of blauwwit

(Celebes), met drie donkere dwarslijnen, en de pluimpjes van het achterlijf zijn bruin.

Deze verschilpunten toonen m. i. duidelijk, dat *Spectans* wel geene varieteit van *Omma* is.

Het hierboven beschreven exemplaar is van Amboina en berust in de collectie van Dr. Pagenstecher te Wiesbaden. Een tweede zag ik vroeger uit de verzameling van Dr. Staudinger.

De bijgevoegde afbeelding moge tot verduidelijking mijner beschrijving dienen.